TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2008. gada 11. decembrī *

Lieta C-380/06

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2006. gada 15. septembrī cēla

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv B. Šima [*B. Schima*] un S. Pardo Kintiljana [*S. Pardo Quintillán*], pārstāvji,

prasītāja,

pret

Spānijas Karalisti, ko pārstāv F. Diess Moreno [*F. Díez Moreno*], pārstāvis,

atbildētāja.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*], tiesneši M. Ilešičs [*M. Ilešič*], A. Ticano [*A. Tizzano*] (referents), E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] un Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*],

* Tiesvedības valoda — spāņu.

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],
sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 13. februāra tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2008. gada 17. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Savā prasības pieteikumā Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, atļaujot 90 dienu termiņu maksājumiem par noteiktiem pārtikas produktiem un plaša patēriņa precēm un atliekot atsevišķu likuma normu spēkā stāšanos līdz 2006. gada 1. jūlijam, Spānijas Karaliste nav izpildījusi Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīvas 2000/35/EK par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (OV L 200, 35. lpp.) 3. panta 1., 2. un 4. punktā paredzētos pienākumus.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

2 Direktīvas 2000/35 3. pantā ar nosaukumu "Procenti kavētu maksājumu gadījumā" noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka:

a) procenti saskaņā ar d) apakšpunktu ir maksājami no dienas, kas seko līgumā noteiktajai maksājumu dienai vai maksājumu laika beigu dienai;

b) ja maksājumu diena vai maksājumu laika beigu diena līgumā nav noteikta, procenti ir maksājami automātiski bez vajadzības atgādināt:

i) 30 dienas pēc tam, kad debitors saņēmis faktūrrēķinu vai līdzvērtīgu maksājuma pieprasījumu; vai

ii) ja faktūrrēķina vai līdzvērtīga maksājuma pieprasījuma saņemšanas diena ir neskaidra — 30 dienas pēc preču vai pakalpojumu saņemšanas dienas; vai

iii) ja debitors saņem faktūrrēķinu vai līdzvērtīgu maksājuma pieprasījumu agrāk nekā preces vai pakalpojumus — 30 dienas pēc preču vai pakalpojumu saņemšanas; vai

iv) ja pieņemšanas vai pārbaudes procedūra, ar kuru ir jāpārbauda preču vai pakalpojumu atbilstība līgumam, ir paredzēta ar likumu vai līgumā un ja debitors saņem faktūrrēķinu vai līdzvērtīgu maksājuma pieprasījumu agrāk vai dienā, kad notiek šāda pieņemšana vai pārbaude — 30 dienas pēc šīs dienas;

[..]

2. Dažām līgumu kategorijām, kas jādefinē valsts tiesību aktos, dalībvalstis laika posmu, pēc kura ir maksājami procenti, var noteikt ilgākais 60 dienas ar nosacījumu, ka tās vai nu aizkavē līgumslēdzējas puses no šā laika posma pārsniegšanas vai arī nosaka obligātu procentu likmi, kas būtiski pārsniedz obligāto [likumisko] likmi.

3. Dalībvalstis paredz, ka nolīgums par maksājuma dienu vai par kavēta maksājuma sekām, kas neatbilst 1. punkta b) līdz d) apakšpunkta un 2. punkta noteikumiem, nav jāizpilda vai tas ir par iemeslu prasībai par zaudējumu atlīdzību, ja, ņemot vērā visus lietas apstākļus, tai skaitā labu tirdzniecības praksi un ražojuma īpašības, nolīgums ir redzami netaisns pret kreditoru. Nosakot, vai līgums ir redzami netaisns pret kreditoru, ņem vērā, *inter alia*, vai debitoram ir objektīvs iemesls novirzīties no 1. punkta b) līdz

d) apakšpunkta un 2. punkta noteikumiem. Ja ir noteikts, ka šāds nolīgums ir redzami netaisns, piemēro likumā noteiktos noteikumus, ja vien valsts tiesas nenosaka atšķirīgus un taisnīgus nosacījumus.

4. Dalībvalstis nodrošina to, ka kreditoru un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu turpmāku tādu noteikumu izmantošanu, kas ir redzami netaisni 3. punkta nozīmē.

[..]"

3 Šīs direktīvas 6. pantā ar nosaukumu "Transponēšana" paredzēts:

"1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai līdz 2002. gada 8. augustam izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

[..]

2. Dalībvalstīs var palikt spēkā vai stāties spēkā noteikumi, kas ir labvēlīgāki kreditoram nekā šīs direktīvas izpildei vajadzīgie noteikumi.

[..]"

Valsts tiesiskais regulējums

4 Spānijas tiesību sistēmā Direktīva 2000/35 ir transponēta ar 2004. gada 29. decembra Likumu Nr. 3/2004 par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (2004. gada 30. decembra *BOE* Nr. 314, 42334. lpp.).

5 1996. gada 15. janvāra Likuma Nr. 7/1996 par mazumtirdzniecību (1996. gada 17. janvāra *BOE* Nr. 15, 1243. lpp.) 17. pantā ir paredzēti noteikumi, kas regulē maksājumus piegādātājiem.

6 Saskaņā ar pirmo Likuma Nr. 3/2004 papildnoteikumu ar nosaukumu "Maksājumu kārtība mazumtirdzniecībā" maksājumus piegādātājiem mazumtirdzniecībā galvenokārt regulē Likuma Nr. 7/1996 17. pants, bet Likums Nr. 3/2004 — tikai papildu kārtā.

7 Likuma Nr. 7/1996 17. pantā, kas grozīts ar Likuma Nr. 3/2004 otrā nobeiguma noteikuma 1. punktu, paredzēts:

"1. Ja nav skaidras vienošanās [par termiņu], uzskatāms, ka mazumtirgotājiem to iegādāto preču cena jāmaksā 30 dienu laikā pēc piegādes dienas.

[..]

3. Samaksa par svaigiem pārtikas produktiem un ātrbojīgām precēm nekādā gadījumā nav atliekama ilgāk kā 30 dienas. Samaksa par citiem pārtikas produktiem un plaša patēriņa precēm nav atliekama ilgāk kā 60 dienas, ja vien nav īpašas vienošanās, saskaņā ar kuru paredzēta ilgākam atlikšanas termiņam atbilstoša finansiāla atlīdzība piegādātājam. Samaksu nekādā gadījumā nevar atlikt ilgāk kā 90 dienas.

[..]

5. Jebkurā gadījumā maksājuma nokavējuma procentu samaksas pienākums rodas automātiski sākot ar dienu, kas seko samaksai noteiktajai [dienai] vai, ja par to nav vienošanās, dienai, kurā samaksa būtu bijusi jāveic saskaņā ar 1. punktā noteikto. [..]"

8 Likuma Nr. 7/1996 otrais pārejas noteikums, kas ieviests ar Likuma Nr. 3/2004 otrā nobeiguma noteikuma 2. punktu, formulēts šādi:

"Samaksai par svaigiem un ātrbojīgiem produktiem noteiktais termiņš ir jau iepriekš paredzētais 30 dienu termiņš. Šī likuma 17. panta 3. punktā noteiktais maksimāli pieļaujamais 60 dienu termiņš ir piemērojams no 2006. gada 1. jūlija. Līdz tam samaksa par pārtikas produktiem, izņemot svaigus vai ātrbojīgus produktus, un plaša patēriņa precēm nav atliekama ilgāk kā 90 dienas pēc preču piegādes."

Pirmstiesas procedūra

9 Saņēmusi sūdzību, Komisija 2005. gada 13. jūlijā Spānijas Karalistei nosūtīja brīdinājuma vēstuli, prasot divu mēnešu laikā sniegt paskaidrojumus par Likuma Nr. 3/2004 atbilstību Direktīvas 2000/35 3. panta 1., 2., 4. un 5. punktam.

10 Nesaņēmusi nekādu Spānijas Karalistes atbildi, Komisija 2005. gada 19. decembrī šai dalībvalstij nosūtīja argumentētu atzinumu, kurā tā *inter alia* norādīja:

— Likuma Nr. 7/1996 17. panta 3. punktā, kas grozīts ar Likuma Nr. 3/2004 otrā nobeiguma noteikuma 1. punktu, atļautais 90 dienu termiņš maksājumiem par noteiktiem pārtikas produktiem un plaša patēriņa precēm ir pretrunā Direktīvas 2000/35 3. panta 1. un 2. punktam, un

— Likuma Nr. 7/1996 otrais pārejas noteikums, kas ieviests ar Likuma Nr. 3/2004 otrā nobeiguma noteikuma 2. punktu un kurā maksimālā 60 dienu termiņa piemērošana atlikta līdz 2006. gada 1. jūlijam, ir pretrunā šīs direktīvas 3. panta 1., 2. un 4. punktam; direktīvas transponēšanas termiņš beidzās 2002. gada 8. augustā, šajā sakarā neparedzot nekādu atkāpes iespēju.

11 Nebūdama apmierināta ar Spānijas Karalistes sniegtajām atbildēm, Komisija vērsās Tiesā ar šo prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi.

Par prasību

Par pirmo iebildumu

Lietas dalībnieku argumenti

12 Komisija apgalvo, ka ar Likuma Nr. 7/1996 17. panta 3. punktu, kas grozīts ar Likuma Nr. 3/2004 otrā nobeiguma noteikuma 1. punktu, tiek pārkāpts Direktīvas 2000/35 3. panta 1. un 2. punkts, jo šajā likuma normā paredzēts, ka maksimālais termiņš maksājumiem par pārtikas produktiem un plaša patēriņa precēm, izņemot svaigus vai ātrbojīgus produktus, ir 90 dienas, ar vienīgo nosacījumu, ka piegādātājam paredzēta "ilgākam atlikšanas termiņam atbilstoša finansiāla atlīdzība".

13 Šajā normā ļauts pagarināt Direktīvas 2000/35 3. panta 2. punktā paredzēto maksimālo 60 dienu termiņu maksājumiem, tomēr pretēji šai direktīvas normai nenosakot "obligātu procentu likmi, kas būtiski pārsniedz obligāto [likumisko] likmi". Šajā sakarā strīdīgajā valsts tiesību normā paredzētā ilgākam atlikšanas termiņam atbilstošā finansiālā atlīdzība nav salīdzināma ar šādas procentu likmes piemērošanu, jo Spānijas likumdevēja izmantotajam formulējumam trūkst precizitātes.

14 Spānijas Karaliste vispirms norāda, ka Direktīvas 2000/35 mērķis ir ieviest kreditoram labvēlīgus pasākumus, kas ierobežotu maksājumu kavējumus komercdarījumos, vienlaikus ievērojot pušu līgumslēgšanas brīvību.

15 Ar strīdīgajām normām, kurās pilnībā aizliegts līgumā paredzēt termiņu, kas pārsniegtu 90 dienas, faktiski tiek radīta ierobežojošāka un kreditoram labvēlīgāka sistēma, nekā tā ir paredzēta Direktīvā 2000/35, kuras 3. panta 2. punktā ļauts vienoties par termiņu, kas pārsniegtu 60 dienas, tomēr šādai iespējai nav paredzēts limits. Tādēļ attiecīgais valsts tiesiskais regulējums tāpat atbilst šīs direktīvas 6. panta 2. punktam, kurā dalībvalstīm ļauts atstāt spēkā vai pieņemt noteikumus, kas ir labvēlīgāki kreditoram nekā šīs direktīvas izpildei vajadzīgie noteikumi.

16 Šī dalībvalsts precizē — tā kā 90 dienu termiņš piemērojams vienīgi tad, ja ir paredzēta ilgākam atlikšanas termiņam atbilstoša finansiāla atlīdzība, Direktīvas 2000/35 3. panta 2. punkta prasība par nokavējuma procentu samaksu saskaņā ar likmi, kas būtiski pārsniedz likumisko likmi, ir ievērota.

Tiesas vērtējums

17 Vispirms jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 2000/35 3. panta 1. punkta a) apakšpunktu puses savā līgumā principā var brīvi noteikt maksājuma datumu vai termiņu.

18 Šīs direktīvas 3. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētais likumiskais 30 dienu termiņš piemērojams vienīgi tad, ja līgumā tas nav noteikts.

19 Direktīvas 2000/35 3. panta 2. punktā dalībvalstīm ļauts šo 30 dienu termiņu pagarināt, taču šī iespēja ir pakārtota divkāršam nosacījumam. Pirmkārt, šī iespēja attiecināma tikai uz dažām līgumu kategorijām. Otrkārt, atkāpes termiņš nedrīkst pārsniegt 60 dienas, ja pusēm ir noteikts aizliegums šādu atkāpi paredzēt līgumā, vai ar nosacījumu, ka tiek piemērota obligāta procentu likme, kas būtiski pārsniedz likumisko likmi.

20 Līdz ar to Komisijas argumenti par strīdīgajām valsts tiesību normām jāizskata, ievērojot iepriekšējos sprieduma punktos minēto Direktīvas 2000/35 noteikumu saturu un vispārējo sistēmu.

21 Jāatzīmē, ka Likuma Nr. 7/1996 17. panta 3. punktā, kas grozīts ar Likuma Nr. 3/2004 otrā nobeiguma noteikuma 1. punktu, attiecībā uz pārtikas produktiem, kas nav svaigi vai ātrbojīgi, un plaša patēriņa precēm paredzēta iespēja, ja nav skaidras pušu vienošanās, līdz 60 dienām pagarināt šī likuma 17. panta 1. punktā paredzēto 30 dienu termiņu. Šī likuma 17. panta 3. punkta otrajā teikumā, uz kuru attiecas Komisijas iebildumi, pieļauta papildu iespēja šo 30 dienu termiņu pagarināt līdz 90 dienām, ja puses ir skaidri vienojušās par ilgākam atlikšanas termiņam atbilstošu finansiālu atlīdzību piegādātājam.

22 Tādējādi jāatzīst, ka saskaņā ar pašu strīdīgās normas formulējumu iespēja pagarināt maksājuma termiņu, pārsniedzot 60 dienas, ir pakārtota nosacījumam, ka puses par to ir "skaidri vienojušās".

23 Šādos apstākļos Komisijas celtais iebildums, cenšoties pierādīt, ka ar attiecīgo valsts tiesību normu tiek pārkāpts Direktīvas 2000/35 3. panta 2. punkts, jo šajā normā attiecībā uz dažiem produktiem 60 dienu maksāšanas termiņu ļauts pagarināt līdz 90 dienām, neievērojot tajā paredzētos nosacījumus, nav akceptējams.

24 Kā atzīmēts šī sprieduma 18. un 19. punktā, Direktīvas 2000/35 3. panta 2. punktā regulēta tikai dalībvalstīm paredzēta iespēja dažos ierobežotos gadījumos noteikt likumisku termiņu, kas pārsniedz 30 dienu termiņu, kas piemērojams, ja līgumā nav ietverts noteikums par maksājuma datumu vai termiņu. Citiem vārdiem sakot, šīs direktīvas 3. panta 2. punkts attiecas vienīgi uz gadījumiem, kad puses šo jautājumu nav atrunājušas.

25 Savukārt, lai maksājuma termiņu varētu pagarināt līdz 90 dienām, Likuma Nr. 7/1996 17. panta 3. punktā, kas grozīts ar Likuma Nr. 3/2004 otrā nobeiguma noteikuma 1. punktu, šai sakarā prasīta "skaidra vienošanās". Tātad atšķirībā no Komisijas apgalvojumiem šāda pušu līgumiski noteikta termiņa piemērošanu nevar uzskatīt par pakārtotu Direktīvas 2000/35 3. panta 2. punktā paredzētajiem nosacījumiem.

26 No iepriekšējiem apsvērumiem izriet, ka pirmais iebildums nav pamatots un tāpēc tas ir jānoraida.

Par otro iebildumu

Lietas dalībnieku argumenti

27 Komisija norāda, ka Likuma Nr. 7/1996 otrajā pārejas noteikumā, kas ieviests ar Likuma Nr. 3/2004 otrā nobeiguma noteikuma 2. punktu, Direktīvas 2000/35 3. panta 2. punktā paredzētā maksimālā 60 dienu maksāšanas termiņa piemērošana nepamatoti atlikta līdz 2006. gada 1. jūlijam.

28 Šīs direktīvas 6. panta 1. punktā noteikts, ka tās transponēšanas termiņš beidzas 2002. gada 8. augustā, neparedzot nekādu iespēju no šīs normas atkāpties vai šo termiņu pārcelt uz vēlāku laiku.

29 Ar Spānijas tiesību aktos paredzēto [termiņa] atlikšanu tiek pārkāpts arī Direktīvas 2000/35 3. panta 4. punkts, saskaņā ar kuru dalībvalstis nodrošina, ka kreditoru un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu tādu noteikumu izmantošanu, kas ir acīmredzami netaisni.

30 Uz šiem pārmetumiem Spānijas Karaliste sniedz būtībā šādu atbildi: Likuma Nr. 7/1996 otrajā pārejas noteikumā, kas ieviests ar Likuma Nr. 3/2004 otrā nobeiguma noteikuma 2. punktu, paredzētais pārejas režīms attiecas vienīgi uz tā brīža noteikšanu, kad stājas spēkā Likuma Nr. 7/1996 par mazumtirdzniecību noteikumi, ar kuriem ieviesta vēl ierobežotāka sistēma, nekā tā ir noteikta Direktīvā 2000/35. Līdz ar to ar šo normu

netiek kavēta šo direktīvu transponējošā Likuma Nr. 3/2004, kura atbilstība Kopienu tiesībām netiek apstrīdēta, noteikumu piemērošana.

Tiesas vērtējums

31 Šai sakarā pietiek atzīt, ka attiecīgā valsts tiesību norma attiecas vienīgi uz Likuma Nr. 7/1996 17. panta 3. punktā, kas grozīts ar Likuma Nr. 3/2004 otrā nobeiguma noteikuma 1. punktu, paredzētā 60 dienu termiņa piemērošanu.

32 Šī sprieduma 22.–25. punktā izklāstīto apsvērumu dēļ šis 17. panta 3. punkts neietilpst Direktīvas 2000/35 3. panta piemērošanas jomā un tāpēc nevar būt tās transponēšanas pasākums.

33 Līdz ar to strīdīgās valsts tiesību normas piemērošanas atlikšana nevar ietekmēt to, kā Spānijas Karaliste ievēro šīs direktīvas 3. pantā paredzētos pienākumus.

34 Tādēļ kā nepamatots jānoraida arī otrais iebildums.

35 Tā kā neviens no diviem Komisijas iebildumiem nav pamatots, visa prasība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

36 Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 2. punktu lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Spānijas Karaliste ir prasījusi piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā Komisijai šis spriedums nav labvēlīgs, jāpiespriež Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) Eiropas Kopienu Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]